

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

URZĄD URBANISTYCZNY
STARE MIASTO

2. Czas powstania

przed 1230

3. Miejscowość

Banie

4. Adres

nd.

nr ewidencyjny działki nd.

nr księgi wieczystej nd.

11. Materiały graficzne

Sytuacja, mapa topograficzna w skali 1:10 000

5. Przynależność administracyjna

województwo: zachodniopomorskie
powiat: gryfiński

gmina: Banie

6. Współrzędne geograficzne

14°38'E 53°06'N

7. Poprzednie nazwy miejscowości

Bahn

8. Właściciel i jego adres

nd.

9. Użytkownik i jego adres

nd.

10. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków
nieruchomych województwa
zachodniopomorskiego
Nr 70 z dnia 1955.10.29

12. Historia – kalendarium dziejów

IX-X w. Banie były grodem kasztelańskim

1230 – nadanie praw miejskich

1235 – miasto wraz z ziemią Bańska zostało nadane Zakonowi Templariuszy

1 poł. XIII w. budowa kościoła parafialnego pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych

1 poł. XIV w. rozpoczęcie budowy murów obronnych

1312 - Ziemię Bańską wraz z miastem przejęli Joannici.

1345 – miasto przejmuje książę Barnim III

1417 - budowa szpitala św. Jerzego

1487 - miasto zostało dotkliwie zniszczone (w tym część fortyfikacji) w wyniku walk Pomorsko-Brandenburskich

1653-59 - Banie pod władzą Szwedów

1701 - miasto przejmują Prusacy.

1766 - rozebrano resztę fortyfikacji.

1840 – budowa nowego ratusza

1853 - do kościoła dobudowano wieżę

1945 - w wyniku działań wojennych miasto zniszczone w 50% i traci prawa miejskie

13. Opis

Historia układu urbanistycznego

Miasto powstało na północno – wschodnim brzegu rzeki Tywy przy północnym brzegu jeziora Dłużec. Znalazło się ono na trakcie prowadzącym pomiędzy Chojną a Pyrzycami. Droga (obecne ulice Targowa i Grunwaldzka) stała się osią, wokół której powstało miasto na rzucie owalu. W związku z tym, że Banie wykorzystywały już istniejącą sieć dróg nie posiadają one prostokątnego rynku, a centralny punkt miasta powstał przez poszerzenie drogi. W ten sposób miasto otrzymało rynek na rzucie zbliżonym do trójkąta. Do głównej ulicy miasta, po obydwu jej stronach, wytyczono dwie równoległe ulice (obecnie są to ulice : Bolesława Chrobrego i Jagiellońska). Miasto podzielone zostało czterema poprzecznymi ulicami. Dzięki temu powstał podział na kwartały. Wokół muru miejskiego ulice dostosowały się do owalnego narysu obwarowań. Na zachód od rynku znalazła się fara miejska.

Banie posiadały dwie bramy miejskie, znajdujące się na zakończeniach głównego traktu przechodzącego przez miasto. Były to Brama Pyrzycka (tzw. Górna) i Brama Chojeńska (tzw. Dolna).

Banie nigdy nie wyszły w swoim rozwoju poza obręb murów. W wyniku zniszczeń powstałych podczas II wojny światowej obszar dzisiejszej zabudowy jest mniejszy niż w okresie średniowiecza.

Granice historycznego układu urbanistycznego

W załączniku nr 1 pokazano przebieg muru miejskiego, który stanowi granicę miasta lokacyjnego. Wpis do rejestru zabytków jest oparty o linię muru miejskiego powiększoną o pas 100m na zewnątrz od jego przebiegu.

14. Kubatura nd.	15. Powierzchnia użytkowa ok. 0,18 km² • powierzchnia w obrębie murów	16. Przeznaczenie pierwotne nd.	17. Użytkowanie obecne nd.
18. Stan zachowania <p>Miasto Banie zostało poważnie zniszczone podczas II wojny światowej. Zdecydowana większość zabudowy przestała istnieć. Zachował się częściowo układ ulic. Zatarciu uległ zewnętrzny pas zabudowy pierwotnie przylegający do muru miejskiego. Teren ten obecnie nie zostaje zabudowany. Ponieważ miasto dość wcześnie (rok 1487 i 1766) utraciło pierścień fortyfikacji, zabudowa oddalona od centrum stała się luźna. Historyczny układ miasta jest mało czytelny. Powodowane jest to brakiem pierzejowej zabudowy oraz przeprowadzenie ciągu drogi wojewódzkiej nr 122 (ul. Grunwaldzka).</p> <p>Jedynymi zachowanymi zabytkami na terenie Starego Miasta są:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kościół M.B. Wspomożenia Wiernych Nr rej. 106 z dnia 1956-07-02 2. Baszta Prochowa Nr rej.414 z dnia 1963-12-05 		19. Istniejące zagrożenia. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie <p>Obszar historycznego miasta jest dość luźno zabudowany, daje to możliwość wprowadzania nowej zabudowy.</p> <p>Należy dążyć do pierzejowej zabudowy ulic (zabrania się sytuowania budynków poza linią zabudowy). Skalę nowych budynków należy dostosować do historycznej zabudowy. Należy ograniczyć ruch samochodowy na głównej ulicy miasteczka. Postuluje się tam wprowadzenie strefy uspokojonego ruchu.</p> <p>Należy opracować plan zagospodarowania przestrzennego dla całego historycznego obszaru miasta.</p> <p>Wszelkie prace budowlane należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.</p>	

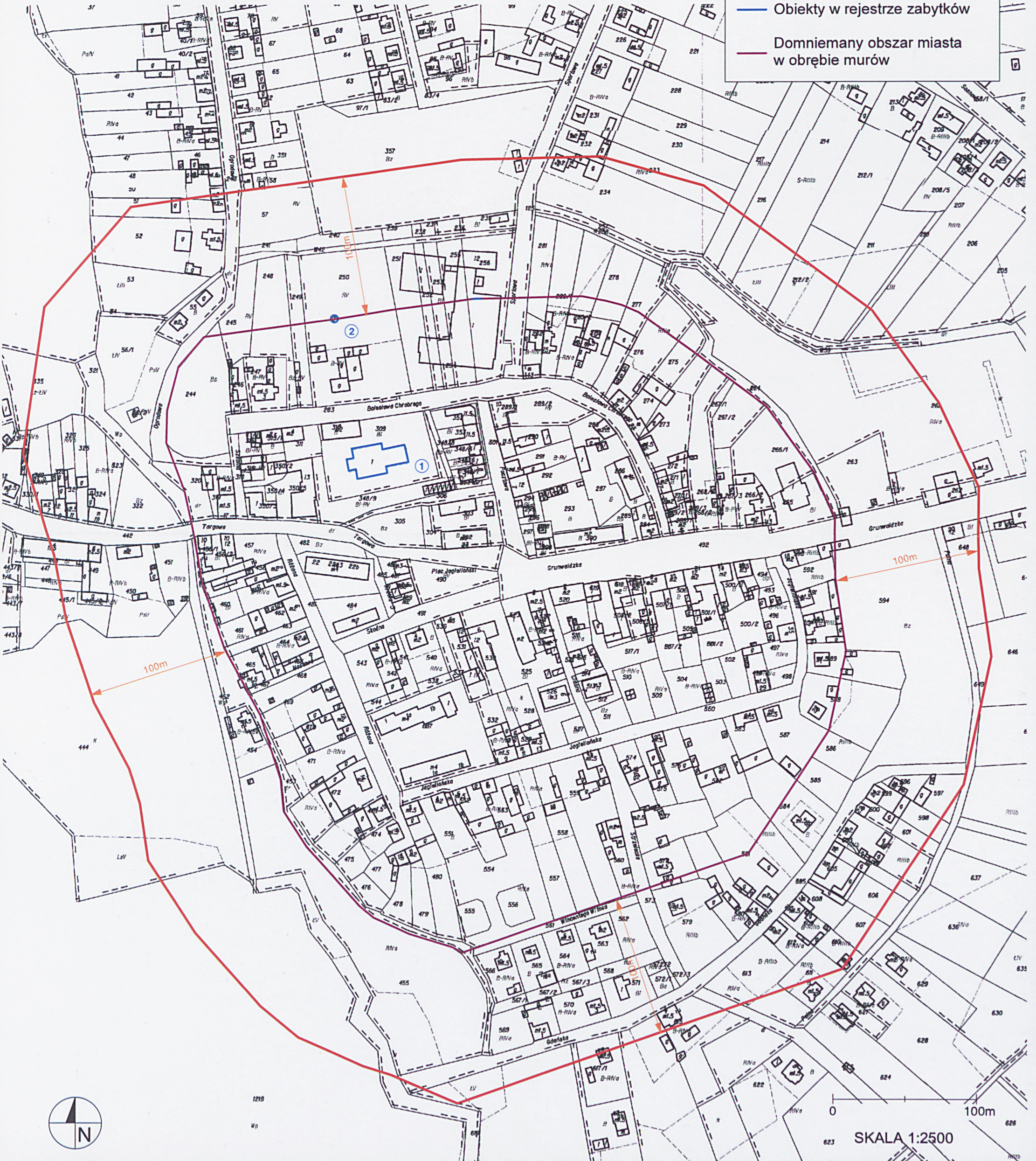
<p style="text-align: right;">Nr Inv. 1488A/2012</p> <p>20. Akta archiwalne (rodzaj akt. numer i miejsce przechowywania) GD 289</p>	<p>21. Uwagi</p> <p>Na chwilę obecną gmina Banie jest w trakcie opracowywania gminnej ewidencji zabytków.</p> <p>Teren historycznego Starego Miasta nie posiada całościowego planu zagospodarowania, jedynie cząstkowe plany dla pojedynczych działek.</p>
<p>23. Bibliografia</p> <p>Banie nad Tywą z dziejów Ziemi Bańsko-Swobnickiej, red. Edward Rymar, Pyrzyce, 1999.</p> <p>Die Bau- und Kunstdenkmäler der Provinz Pommern. T.2, Bd.2, H 6, Der Kreis Greifenhagen, Stettin 1902, s. 11-19.</p>	<p>22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)</p>
<p>25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)</p> <p>Widok miasta z ok. lat 1611 – 1615 [w:] „Civitates Pomeranie Citerioris” tzw. Stralsunder Bilderhandschrift, w zbiorach Stadtarchiv Stralsund.</p> <p>Panorama miasta od południa, Lata 40-te XIX w., rys. E. Sanne [w:] Geschichte und Beschreibung des Pommernlandes zur Förderung der pommerschen Vaterlandskunde Stettin 1844 tzw. album Thiedego.</p>	<p>24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)</p> <p>tekst: mgr Maciej Gibczyński 11.2012</p> <p>plany, rysunki: mgr Maciej Gibczyński 11.2012</p> <p>fotografie: mgr Maciej Gibczyński 11.2012</p> <p>26. Załączniki</p> <p>5 wkładek szczegółowych</p>

1. Miejscowość BANIE	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) STARE MIASTO	6. Zawartość wkładki: Granica wpisu do rejestru zabytków terenu Starego Miasta
2. Gmina BANIE		
3. Powiat GRYFIŃSKI		
4. Województwo zachodniopomorskie		

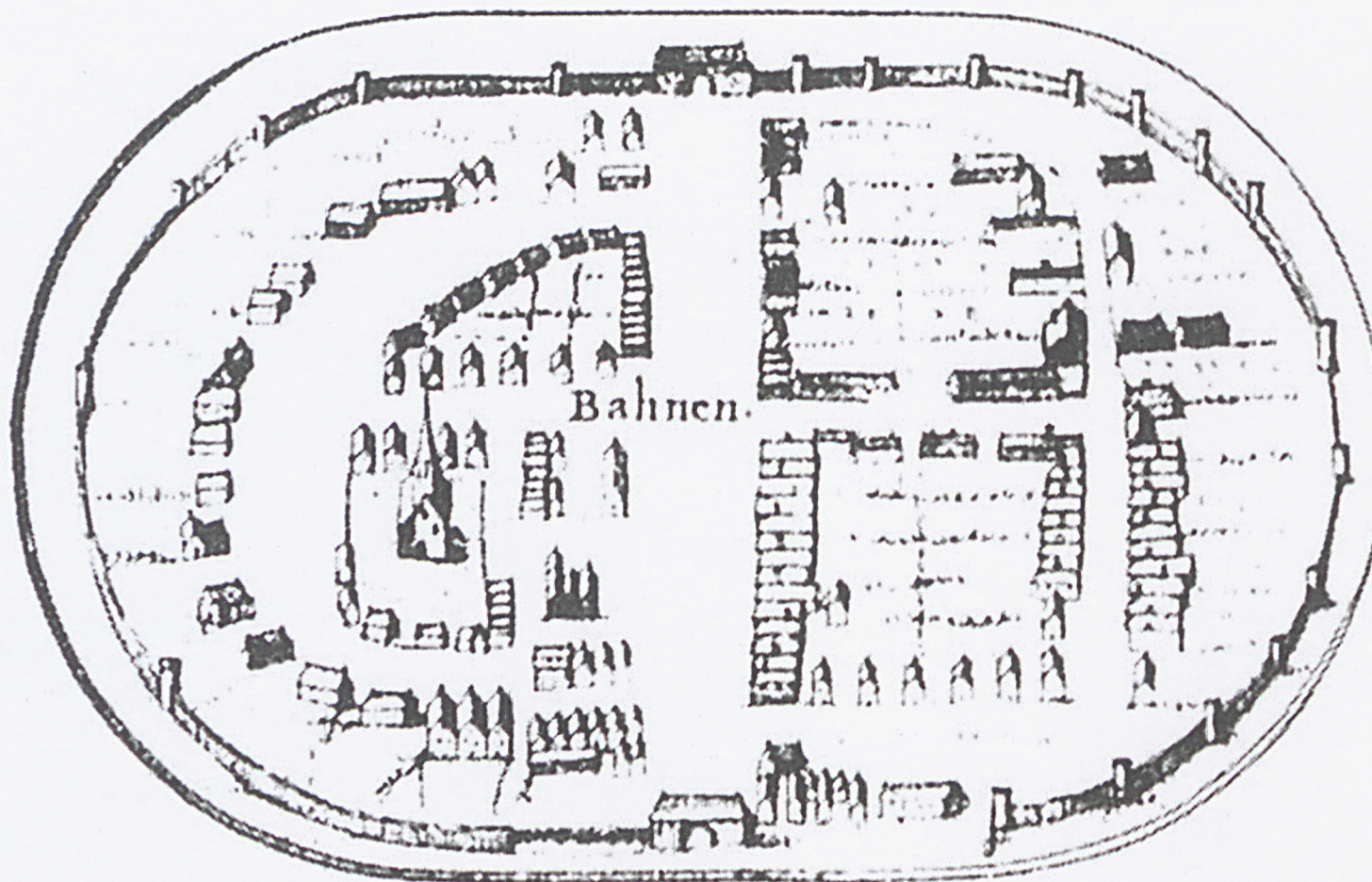
Obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa zach-pomorskiego

1. Kościół M.B. Wspomożenia Wiernych Nr rej. 106 dec. z dnia 1956-07-02
2. Baszta Prochowa Nr rej.414 dec. z dnia 1963-12-05

- Granica wpisu do rejestru zabytków terenu Starego Miasta
- Obiekty w rejestrze zabytków
- Domniemany obszar miasta w obrębie murów

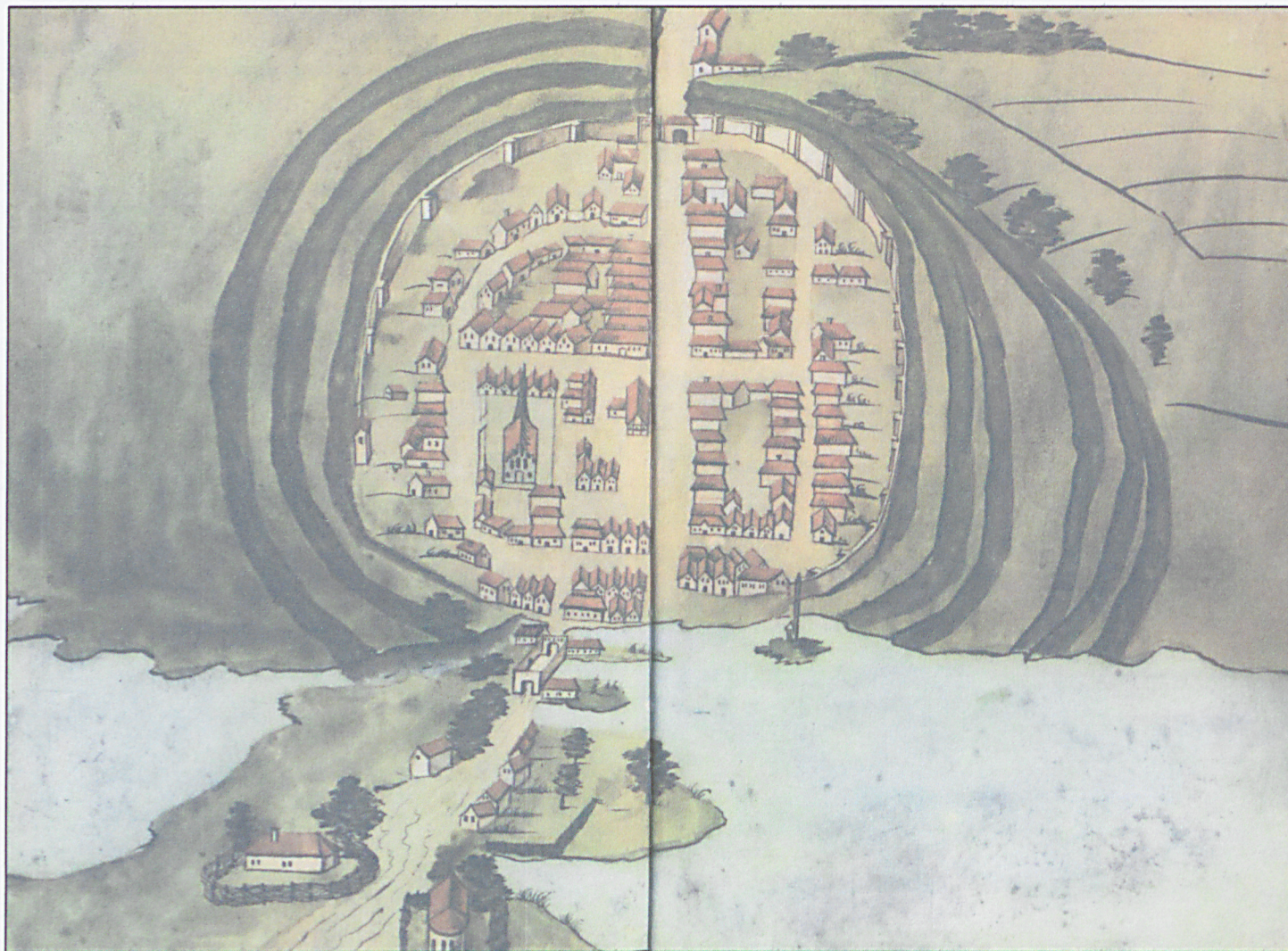

1. Miejscowość Banie	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) STARE MIASTO	6. Zawartość wkładki: Widoki historyczne Widok miasta z winiety mapy Księstwa Pomorskiego Lubinusa z lat 1610-1618.
2. Gmina Banie		
3. Powiat gryfiński		
4. Województwo Zachodniopomorskie		

Opracowanie załącznika (data i podpis) mgr Maciej Gibczyński 11.2012

1. Miejscowość Banie	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) STARE MIASTO	6. Zawartość wkładki: Widoki historyczne Widok miasta z ok. lat 1611 – 1615 [w] „Civitates Pomeranie citerioris” tzw. Stralsunder Bilderhandschrift, w zbiorach Stadtarchiv Stralsund.
2. Gmina Banie		
3. Powiat gryfiński		
4. Województwo Zachodniopomorskie		

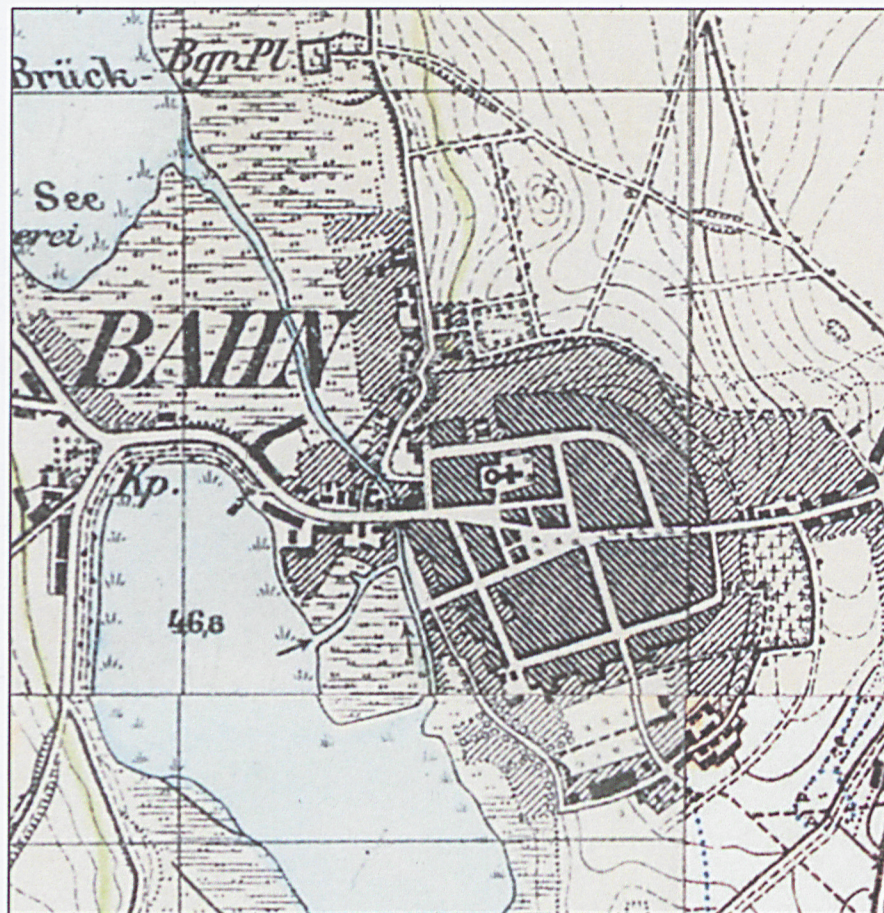

1. Miejscowość Banie	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) STARE MIASTO	6. Zawartość wkładki: Widoki historyczne E. Sanne, Panorama miasta od południa, Lata 40-te XIX w. [w:]Geschichte und Beschreibung des Pommernlandes zur Förderung der pommerschen Vaterlandskunde Stettin 1844 tzw. album Thiedego.
2. Gmina Banie		
3. Powiat gryfiński		
4. Województwo Zachodniopomorskie		

Opracowanie załącznika (data i podpis) mgr Maciej Gibczyński 11.2012

1. Miejscowość Banie	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) STARE MIASTO	6. Zawartość wkładki: Mapy historyczne Fragment mapy Messtischblatt org. w skali 1:25000 przeskalowany do 1:10000 - 2853 Bhan, 2854 Schwochow, 2953 Wildenbruch, 2954 Bayersdorf.
2. Gmina Banie		
3. Powiat gryfiński		
4. Województwo Zachodniopomorskie		

Opracowanie załącznika (data i podpis) mgr Maciej Gibczyński 11.2012